

ЛІНГВАЛІЗАЦІЯ ВІЙНИ В ЗБІРЦІ Д. ЛАЗУТКІНА «ЗАКЛАДКА»

**Л. О. Петренко, кандидат філологічних наук,
коректор ТОВ «СТЕМ ОСВІТА»**

(Харків, Україна)

e-mail: liudmylapetrenko93@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5764-3264>

**В. М. Петренко, учитель української мови і літератури,
старший учитель, Зіньківський ліцей № 1**

Зіньківської міської ради Полтавської області

(Зіньків, Україна)

e-mail: valentynapetrenko17@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7786-2544>

Статтю присвячено визначенню й опису концептуальних та стилістичних особливостей лінгвалізації війни в збірці Д. Лазуткіна «Закладка». Мета дослідження – виявити дотичні концептосфери та стилістичні особливості репрезентації концепту ВІЙНА в мовній та концептуальній картині світу автора. Матеріалом дослідження послужила збірка Д. Лазуткіна «Закладка» (2022). Для реалізації поставлених завдань застосовано такі методи: структурно-семантичного аналізу, контекстного аналізу, інтерпретаційний та описовий методи.

Установлено, що концепт ВІЙНА в аналізованій збірці пов'язаний із концептосферами МЕНТАЛЬНІСТЬ, основними складниками якої є РЕЛІГІЯ і ТРАДИЦІЇ; ІНФОРМАЦІЯ, ПОБУТ, ЕМОЦІЇ. Осмислення війни в поетичному мовленні автора пов'язане з релігійними уявленнями. Відповідну концептосферу активізують прецедентні імена й назви релігійних свят. Відсилання до традиції відбувається через залучення давньої символіки зерна. Позитивні та негативні риси характеру людини в ситуації війни є виявом ментальності, тому називання їх активізує відповідну концептосферу.

У сучасному світі провідну роль відіграє інформація, яка вливає на стан суспільства. У концептосфері ІНФОРМАЦІЯ визначено такі складники: 'подання інформації', 'сприйняття інформації', 'відсутність / пошук інформації', 'психологічна втома від важкої інформації про війну'.

Війна – явище зовнішнього світу, яке, проходячи крізь людину, зумовлює поведінкові та емоційні реакції. Концептосфери ПОБУТ та ЕМОЦІЇ репрезентовані в аналізованій поезії експліцитно та імпліцитно. Концептосфера ПОБУТ має складники 'евакуація', 'звільнення', 'боротьба'. У концептосфері ЕМОЦІЇ домінують репрезентанти переважно з негативною оцінкою.

Вербалізуючи уявлення про війну, автор використовує порівняння й метафори, антитези, поєднуючи документальність із художніми засобами зображення.

Ключові слова: війна, концепт, концептосфера, стилістика, мовна картина світу, концептуальна картина світу.

Актуальність. Об'єктом нашого дослідження стала мова нової збірки «Закладка» (2022) популярного сучасного поета Дмитра Лазуткіна. У контексті подій сьогодні цікавою є постать самого автора: він – журналіст, спортивний коментатор й останнім часом воєнний кореспондент. Його 11 збірок засвідчують вагомий внесок у розвиток сучасної поезії. Актуальність пропонованого дослідження обґрунтована насамперед новизною збірки, гостротою порушених у ній проблем та браком розвідок, присвячених лінгвалізації війни у творчому доробку Дмитра Лазуткіна.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існування людей пов'язане з боротьбою, тому тема війни завжди була актуальною, зокрема й у мовознавчих дослідженнях. Концепт ВІЙНА в дискурсі ЗМІ став об'єктом наукових розвідок Т. Вільчинської (2), А. Коник (6), у художній творчості – Н. Бойко (1), О. Гоменюк (3),

Н. Кириленко (5), А. Огар (9), Л. Романенко (10), зокрема в поезії – Т. Єщенко (4), О. Маленко (8) та ін. Н. Бойко вбачає специфіку семантичної структури ключової одиниці лексико-семантичного поля концепту ВІЙНА в тому, що «до неї може входити значна кількість контекстуально актуалізованих компонентів, які відображають найрізноманітніші негативні риси війни, виявляють широкий діапазон експресії, об'єктивуючи ядерний концепт опосередковано, через інтенсифіковані семантично, метафоризовані (метонімізовані) емоційну й почуттєву сфери людини» (1, с. 127). На думку А. Огар, концепт ВІЙНА – «це багатовимірне ментальне утворення, дуже складне, що охоплює кардинально протилежні смисли» (9, с. 46). Його компоненти традиційно пов'язані зі смертю, руйнуваннями, болем, жахом, пригніченістю, зрадою тощо, проте є позитивні асоціації: життя, свобода, любов, чесність, гідність (9, с. 46).

Для творчого доробку Дмитра Лазуткіна тема війни не нова, оскільки була представлена в попередніх збірках – «Червона книга» (2015) та «Артерія» (2018). Як зауважує В'ячеслав Левицький, «способи трактування однієї й тієї ж масштабної теми виявляються різночленими» (7), Лазуткін пише документальну поезію, цей жанр є популярним у світі. «Як очевидець автор відшукує поміж руїн найпронизливіші приватні історії» (7), майстерно поєднує публіцистичність і художність. Рисами його стилю є не лише документальність, а й контрастність, тактовне іронізування (7).

Мета дослідження – визначити дотичні концептосфери та стилістичні особливості репрезентації концепту ВІЙНА в мовній та концептуальній картині світу автора.

Матеріали й методи дослідження. Матеріалом дослідження слугували поетичні твори зі збірки Д. Лазуткіна «Закладка», у яких представлена тема війни. Виконанню поставлених у роботі завдань підпорядковане застосування різних методів дослідження: метод *концептуального аналізу* використано для з'ясування особливостей взаємодії концепту ВІЙНА з дотичними концептосферами, їхнього змістового наповнення та особливостей вербалізації; метод *структурно-семантичного аналізу* забезпечував установлення значення досліджуваних одиниць поетичної мови; *інтерпретаційний метод* використано для розкриття змісту образу війни; метод *контекстного аналізу* – для з'ясування функцій та синтагматичних зв'язків досліджуваних одиниць, виявлення особливостей взаємодії сталого та змінного, значення і смислу; *описовий метод* застосовано під час викладу авторських спостережень.

Результати дослідження та їх обговорення. Концепт ВІЙНА в аналізованій збірці, на нашу думку, пов'язаний із кількома концептосферами: МЕНТАЛЬНІСТЬ, що сформована, зокрема, такими елементами, як РЕЛІГІЯ і ТРАДИЦІЇ; ІНФОРМАЦІЯ, яка впливає на людину в просторі війни; ПОБУТ та ЕМОЦІЇ, що є реакціями людини на війну. Маркерами для виокремлення їх часто слугували назви поезій, наприклад «Вербна неділя», «Марія», які належать до концептосфери РЕЛІГІЯ, «Репортер» – до концептосфери ІНФОРМАЦІЯ та ін.

Осмилення війни в поетичному мовленні автора нерідко пов'язане з релігійними уявленнями, активізованими біблійними алюзіями: «*марія* іде за *сіллю* / бо так багато потрібно тепер *солі* / бо немає більше *солі* / бо скінчилася / її сльози стали прісними / це коли ступала по воді / а як вийшла на берег / з боку промзони – / розучилася плакати» (с. 29). Словообраз *сіль* акумулює екстралінгвальну інформацію: по-перше, це відсилання до традиції українців зустрічати гостей хлібом-сіллю, але для загарбників її немає, бо їх не запрошували й тому не чекали; по-друге, усталене уявлення про сльози, які мають бути солоними, але в контексті «*сльози стали прісними*» вони набувають оксиморонної ознаки; по-третє, фіксація фактичної інформації, яку, зокрема, активізує лексема *промзона* – руйнування промислових підприємств, ажіотаж навколо закупівлі солі тощо.

У поезії Д. Лазуткіна «Вербна неділя» осмилення війни передано антитезами, що є характерними для ідіостилу автора: «*Мертві* вогні над *живими* річками / пси що гризуться – аж калічать! / злість що стає твердою мов камінь / злість яка тисне і злість яка личить <...> як розказати чітко і чесно / як пронести крізь усю холоднечу – /

пекло земне ніби царство небесне / тиху відвагу і внутрішню втечу» (с. 9). Наведені антитези побудовано на антонімах (*мертві – живі, пекло земне – царство небесне*). Особливістю останнього протиставлення є поєднання його з порівнянням або ототожненням.

Концептосфера ТРАДИЦІЇ втілена через давню символіку зерна як божественного дару життя, переродження: *«Добре якщо народився для того / для чого народився хліб <...> / Добре якщо народився для того / для чого народилося дерево <...> / нехай палає троя / в променях серпанкових / я буду воювати за нашу останню столицю / за берегову лінію за клаптик води / битимуся до смерті за кожен будинок / за хліб і за дерево / за дерево і за хліб»* (с. 39). У цьому контексті відповідна символіка репрезентована образом хліба, до якого українці завжди ставилися з пошаною, як до життєдайної сили. Другим ключовим символом є дерево (древо життя). Ця війна постає священною – за минуле й за майбутнє, не лише за власну територію і державу, а й передовсім за самобутність і духовну свободу.

Спостерігаємо багатовимірний поетичний контекст, у якому поєднано простір і час: *«проходили свої і не свої / незібрані неначе врожаї / неясно – чи майбутні чи колишні / але життя – найкраща із пригод / коли війна мов смуга перешход – / ми їли землю і вона нас їла / бо хто без неї ми якщо крізь нас / говорить простір і приходить час / і прагне настромити всіх на вила... / ми всі нащадки спалених племен...»* (с. 41). Люди в цих рядках є носіями часу й водночас невід’ємною частиною української землі як свого простору. Автор використовує частковий хіазм – *ми їли землю і вона нас їла*. Порівняння *незібрані неначе врожаї*, з одного боку, розкриває безглуздість війни, а з іншого – актуалізує думку про переродження.

Важливою концептосферою є МЕНТАЛЬНІСТЬ. Під час війни проявляються як позитивні, так і негативні ментальні риси людей. Репрезентовані образи ліричних суб’єктів осучаснені, що відбито в лексичному наповненні, іноді змальовані іронічно. Серед позитивних рис виокремлюємо **прагнення згуртуватися**, щоб протистояти ненависному ворогові: *«вночі мені подзвонив / мій перший тренер з карате / каже що хоче вбити путіна / зізнається – пробував самотужки / направити енергетичні потоки / але ні / там кругова оборона / ледве отямився від контрудару / переконув: / нам потрібно згуртуватися»* (с. 34); **незламність**: *«Стільки днів і ночей боротися за світло / але так і не збагнути яким воно є / Так вміємо тільки ми / безтямні знахабнілі непристосовані / Так вміємо тільки ми / добрі свідки поганих новин»* (с. 38); **хазяйновитість**, напр.: *«за три дні / їх накрили вогнем / і він боявся вийти з погребя / й побачити свою хату / після обстрілу / стіни залишилися стояти / дах потребував капітального ремонту»* (с. 27).

Війна – це вороже зіткнення двох культур і різної ментальності. Представлені в аналізованій збірці риси ворога виключно негативні: **бездушність**, напр.: *«проти її маленької дівчинки / армія путіна використовувала / системи залпового вогню / далекобійну артилерію / авіаційні бомби / тактичні ракети / дуже багато танків / мінометів і стрілецької зброї»* (с. 123). Поет застосовує ампліфікацію мілітарних лексем і сполучень, що називають озброєння, спрямоване проти дітей. Негативна оцінка зосереджена навколо оніма *армія путіна*: це армія не країни, а саме диктатора. Вороги постають **справжніми загарбниками**, напр.: *«він вийшов до нас першим / розповів як обстріляли його дім / а потім сказали / ми тут будемо жити <...>»* (с. 27), а також **боягузами**, що прагнуть нав’язувати свої правила: *«ті хто чавили і ті що казали / як говорити і що говорити / завжди ховалися в темні портали / і заповзали щурами під плити»* (с. 9). Негативна семантика в контексті реалізована предикатами, що утворюють протиставлення й активізують семи ‘слабкість’, ‘підступність’. Відповідна оцінка у фрагменті підсилена символікою щура.

У сучасному світі провідну роль відіграє інформація, тому ця війна, безумовно, є також інформаційною, досить тривалою, можна сказати, постійною. Лазуткін-журналіст добре розуміє, що вплив інформації на стан суспільства колосальний, і це знаходить відбиття в його поезії. Зокрема, у концептосфері ІНФОРМАЦІЯ маємо такі складники:

‘подання інформації’, ‘сприйняття інформації’, ‘відсутність / пошук інформації’, ‘психологічна втома від важкої інформації про війну’, напр.: *«військові на станціях чекають завершення бойових дій / дівчина у навушниках слухає хіти що несуться з того боку лінії розмежування / всі втомилися від новин про наші втрати / з чого це ми колись вирішили що у нас не лишилося нічого?»* (с. 126).

Важливу роль журналістів у висвітленні злочинної сутності війни, її нелюдського обличчя передано в контексті: *«я запитую / тебе / мій друже / котрий пересидів / у підвалі / весь цей жах / що було / з вами? <...> / ти що / репортер? / вигукує хтось / так / я репортер / не сумнівайтесь / я розкажу / всю правду»* (с. 19). Складник ‘подання інформації’ втілений образом репортера, який прагне показати людям чи навіть людству справжнє обличчя війни. В’ячеслав Левицький звертає увагу на прозаїзацію й атональність у творах Д. Лазуткіна, зокрема в представленому фрагменті. Експресивності надає діалогізація, уривчастість фраз, що відстежуємо й у формуванні рядків строфи.

Складник ‘відсутність / пошук інформації’ реалізовано в контексті: *«зв’язок з донькою і батьками зник <...> / вона читала про гуманітарні коридори для цивільних / розстріляні російськими солдатами / дзвонила сусідам / питала – коли бачили її доньку востаннє? / перепитувала крізь скрипіння і шерехи у слухавці: / вона жива?»* (с. 122). Семантику пошуку втілюють дієслова *читала, дзвонила, питала, перепитувала*. Об’єктами пошуку є близькі люди – донька, батьки; джерелом інформації – засоби мас-медіа, сусіди.

Війна як явище зовнішнього світу проходить крізь людину, зумовлюючи поведінкові та емоційні реакції, що в мові збірки «Закладка» простежуємо в активізації концептосфер ПОБУТ та ЕМОЦІЇ.

Концептосфера ПОБУТ у контексті поезії про війну Д. Лазуткіна має такі складники: ‘перечікування’ (наприклад, *«заїхали танком у двір / сказали / не ходи тут / бо пристрелимо / так і сидів у підвалі / вдвох зі старою мамою / їли консервацію – / солоні огірки / мариновані перці / до вибухів звук швидко / за гучністю визначав / кому з сусідів не пощастило»* (с. 23)); ‘евакуація’ (*«розбомблена школа – / тріумф російської зброї / добре що учнів вивезли / це до початку обстрілів / інакше б / не вижив ніхто»* (с. 24)); ‘боротьба’ / ‘побут військових’ (*«найменше говорить про війну той хто бачив її в лице / хто брав участь у вуличних боях потрапляв у засідки / і виходив з оточення відбиваючись прикладом / від настирливих щурів смерті»* (с. 43)); ‘звільнення’ (*«хмари виповзали з укриття / ніби хтось випускав дим / з прокурених легенів / чужі голоси / цього разу були чужими як ніколи / і все буквально все – / буяло й ширилося / і стільки навкруги / всього дивовижного – / аж очі розбігаються: / ось могила в міському саду / ось могила у ближній лісосмузі / ось ще одна могила – посеред клумби / де ґрунт особливо м’який»* (с. 23)). В останньому контексті автор своєрідно переосмислює вислови мов чорною хмарою оповитий та аж очі розбігаються. Автор поєднує метафору та порівняння: *хмари виповзали з укриття / ніби хтось випускав дим / з прокурених легенів*. Позитивна оцінність вислову *аж очі розбігаються* змінена на протилежну – це не подив чи захоплення чимось приємним, а розпач.

В усіх наведених складниках виокремленої концептосфери ПОБУТ простежуємо наявність семи ‘смерть’, як-от: *визначав кому з сусідів не пощастило, інакше б не вижив ніхто, відбиваючись прикладом від настирливих щурів смерті, ось могила, ось ще одна могила*.

Концептосфера ЕМОЦІЇ охоплює досить широкий спектр виявів: у поетичній мові збірки є репрезентанти як із позитивною, так і з негативною оцінкою. Це, зокрема, ‘страх’, ‘сором’, ‘сподівання’, ‘переживання’, ‘байдужість’, ‘співчуття’, ‘гнів’. Складник ‘страх’ досить поширений: *«найгірше / каже / це страх / тваринний страх / перед силою яку не можеш зупинити / перед кулями / які стукають / у бетонні блоки / страх втратити те / чим жив за що борюся»* (с. 19) – повтор лексеми *страх* створює градацію. Як своєрідний вияв ментальності зі страхом пов’язаний ‘сором’ (тут: соромно за свій страх): *«варвари /*

каже баба галя / сокирою рубали двері / коли не відкрила / я боялася / мене ноги не слухалися / зізнається ніби виправдовуючись» (с. 25). ‘Сподівання’ втілене повтором рядків: «вітер гуде / ніби / летять ракети / мимоволі чекаєш вибуху / тільки не в нас / кажеш ти / тільки не в нас / думають військові на передовій» (с. 31). У наведеному контексті простежуємо травматичний досвід ліричного суб’єкта, якого насторожує навіть шелест вітру. ‘Переживання’: «абоненти були / поза зоною досяжності / новини що надходили – / заважали їй дихати» (с. 122); ‘співчуття (підтримка)’: «у березні морозному чи в квітні / коли зірки мов рани ножові / знайди слова які комусь потрібні / знайди слова – допоки всі живі» (с. 7); ‘гнів’: «бо гнів виникає як вибух вулкана, / Бо кожне знецінення – ціну знайде, / І ті, котрі тисли нас до паркана – будуть в ніде» (с. 174). Лексема *гнів* на позначення емоції має негативну оцінку й постає синонімом до лексеми *ненависть*. В аналізованій концептосфері простежуємо властиву авторові іронію, зокрема у втіленні складника ‘байдужість’: «мої коломбіни *пірнають у пахощі міста / під шелести суконь під шепіт і регіт і знов / у синьому мареві вірять прогнозам таксистів / і варять на кухнях спагеті з найкращих промов / в тонованих джипах додому пливають генерали / аби не дивитись на купи зів’ялих вінків – / не знайдеш країни що краща за ту яку вкрали / не знайдеш війни яка не лишає слідів» (с. 55). Попри трагізм війни залишаються люди, яких вона ніби не стосується, яким достатньо побутових розмов про війну.*

Висновки й перспективи. Отже, концепт ВІЙНА в мові збірки Д. Лазуткіна «Закладка» перетинається з концептосферами: МЕНТАЛЬНІСТЬ, ІНФОРМАЦІЯ, ПОБУТ, ЕМОЦІЇ. Вербалізуючи уявлення про війну, автор використовує порівняння й метафори, антитези, поєднуючи документальність із художніми засобами зображення, нерідко вдається до іронії. Перспективою подальших досліджень у цьому напрямі може бути виявлення особливостей взаємодії концепту ВІЙНА з іншими концептосферами в поезії сучасних українських авторів для визначення загальних особливостей осмислення цього явища та його мовного вираження.

Список використаної літератури

1. Бойко Н. Специфіка лексико-семантичного поля концепту «війна» в кіноповісті О. Довженка «Україна в огні». *Література та культура Полісся*. Серія «Філологічні науки». 2021. № 17. С. 116–130.
2. Вільчинська Т. Специфіка лінгвалізації концепту «мир» у мас-медійному тексті. *Вісник Львівського університету*. Серія Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 299–307.
3. Гоменюк О. Концепт «війна» в індивідуально-авторській картині світу Оксани Забужко (на матеріалі збірки «І знов я влізаю в танк...»). *STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA*. 2018. Vol. VI. P. 21–26.
4. Єщенко Т. Мовний вимір національної безпеки України в умовах гібридної війни. *Матеріали Міжнародної наукової конференції «Соціолінгвістичне знання як засіб формування нової культури безпеки: Україна і світ»*. Львів, 2018. С. 44–45.
5. Кириленко Н. І., Сердюк К. В. Гуманістичний дискурс сучасної української мілітарної прози. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 26. Т. 1. С. 268–273.
6. Коник А. Російсько-український конфлікт у дзеркалі ЗМІ: війна в пам’яті та війни пам’ятей. *Вісник Львівського університету*. Серія Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 44–51.
7. Левицький В. В’ячеслав Левицький про «Закладку» Дмитра Лазуткіна. URL : <https://starylev.com.ua/blogs/vyaceslav-levyckyuy-pro-zakladku-dmytra-lazutkina>.
8. Маленко О. Риторика війни в сучасному українському поетичному дискурсі. *Український світ у наукових парадигмах: збірник наукових праць Харківського нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди*. Харків : ХІФТ, 2016. Вип. 3. С. 105–113.
9. Огар А. Вербалізація концепту ВІЙНА в сучасному художньому дискурсі. *Рідне слово в етнокультурному вимірі: зб. наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. 2019. С. 38–47.
10. Романенко Л. Сучасна війна у творчості українських письменників і спогадах учасників. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 4. Т. 1. С. 117–121.

References

1. Boiko, N. (2021). Spetsyfyka leksyko-semantychnoho polia kontseptu “viina” v kinopovisti O. Dovzhenka “Ukraina v ohni” (The specifics of the lexical and semantic field of the concept “war” in Alexander Dovzhenko’s film story “Ukraine on fire”). In: *Literatura ta kultura Polissia (Literature and Culture of Polissya)*. Seria “Filolohichni nauky”. 17, 116–130 (in Ukr.).

2. Vilchynska, T. (2019). Spetsyfika lnhvalizatsii kontseptu “myr” u mas-mediinomu teksti (Specification of lingualization of concept “peace” in mass media text). In: *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii Zhurnalistyka (Bulletin of Lviv University. Journalism series)*, 45, 299–307 (in Ukr.).
3. Homeniuk, O. (2018). Kontsept “viina” v indyvidualno-avtorskii kartyni svitu Oksany Zabuzhko (na materiali zbirky «I znov ya vlizaiu v tank...») (Concept “war” in the individual author picture of the world by Oksana Zabuzhko (based on the non-fiction “I enter the tank again...”). In: *STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA*. VI, 21–26 (in Ukr.).
4. Yeshchenko, T. (2018). Movnyi vymir natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh hibrudnoi viiny (Linguistic dimension of national security of Ukraine in conditions of hybrid war). In: *Materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii “Sotsiolinhvystychni znannia yak zasib formuvannia novoi kultury bezpeky: Ukraina i svit” (Materials of the International Scientific Conference «Sociolinguistic knowledge as a means of forming a new security culture: Ukraine and the world»)*. Lviv, 44–45 (in Ukr.).
5. Kyrylenko, N. I. & Serdiuk, K. V. (2022). Humanistychnyi dyskurs suchasnoi ukrainskoi militarnoi prozy (Humanistic discourse of modern ukrainian military prose). In: *Zakarpatski filolohichni studii (Transcarpathian Philological Studies)*, 26, 1, 268–273 (in Ukr.).
6. Konyk, A. (2019). Rosiisko-ukrainskyi konflikt u dzerkali ZMI: viina v pamiaty ta viiny pamiatei (Russian-ukrainian conflict in the mirror of the media: a war in memory and a war of memories). In: *Visnyk Lvivskoho universytetu (Bulletin of Lviv University). Serii Zhurnalistyka*. 45, 44–51 (in Ukr.).
7. Viacheslav Levytskyi pro “Zakladku” Dmytra Lazutkina (Vyacheslav Levitskyi about “Bookmark” by Dmytro Lazutkin). Available at : <https://starylev.com.ua/blogs/vyacheslav-levyckyky-pro-zakladku-dmytra-lazutkina> (in Ukr.).
8. Malenko, O. (2016). Rytoryka viiny v suchasnomu ukrainskomu poetychnomu dyskursi (Rhetoric of war in modern Ukrainian poetic discourse.). In: *Ukrainskyi svit u naukovykh paradyhmakh (The Ukrainian world in scientific paradigms): zb. nauk. prats Kharkivskoho nats. ped. un-tu imeni H. S. Skovorody*. Kharkiv: KhIFT, 3, 105–113 (in Ukr.).
9. Ohar, A. (2019). Verbalizatsiia kontseptu VIINA v suchasnomu khudozhnomu dyskursi (Verbalization of the concept WAR in modern art discourse). In : *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri (Native word in ethnocultural dimension): zb. nauk. prats Drohobyt'skoho derzhavnogo ped. un-tu imeni Ivana Franka*, 38–47 (in Ukr.).
10. Romanenko, L. (2018). Suchasna viina u tvorchosti ukrainskykh pysmennykiv i spohadakh uchasnykiv (Contemporary war in the works of Ukrainian writers and memoirs of participants). In : *Zakarpatski filolohichni studii (Transcarpathian Philological Studies)*. Vypusk 4. Tom 1, 117–121 (in Ukr.).

LINGUALIZATION OF WAR IN D. LAZUTKIN’S COLLECTION «BOOKMARK»

***Liudmyla Petrenko, Candidate of Philological Sciences,
corrector in TOV «STEM OSVITA»
(Kharkiv, Ukraine)***

e-mail: liudmylapetrenko93@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5764-3264>

***Valentyna Petrenko, teacher of Ukrainian, senior teacher,
Zinkiv Lyceum of Zinkiv city council, Poltava region
(Zinkiv, Ukraine)***

e-mail: valentynapetrenko17@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7786-2544>

Abstract. Introduction. *Dmytro Lazutkin is one of the most expressive poets nowadays. In his poems, all significant events of recent years in Ukraine are reflected and creatively reinterpreted, an important place among which is given to the Russian-Ukrainian war.*

The article is devoted to the definition and description of conceptual and stylistic features of the lingualization of war in D. Lazutkin’s collection “Bookmark”.

Purpose. *The purpose of the study is to determine the tangential conceptspheres and stylistic features of the representation of the WAR concept in the author’s linguistic and conceptual picture of the world. D. Lazutkin’s collection “Bookmark” (2022) served as the research material. Conceptual, structural-semantic, contextual analysis, interpretive and descriptive methods were used to implement the tasks.*

Results. *It was established that the concept of WAR in the analyzed collection is related to the conceptspheres of MENTALITY, the main components of which are RELIGION and TRADITIONS; INFORMATION that affects a person in the space of war; LIFESTYLE and EMOTIONS, which are human reactions to war.*

Originality. *The relevance of the study is justified by the novelty of the collection, the acuteness of the problems raised in it, and the lack of research devoted to lingualization of war in the creative work of Dmytro Lazutkin. In the article the tangential conceptospheres and stylistic features of the representation of the concept of WAR in the language and conceptual picture of the author's world are defined.*

Conclusion. *So, the concept of WAR in D. Lazutkin's collection «Bookmark» intersects with the conceptospheres: MENTALITY, INFORMATION, LIFESTYLE, EMOTIONS. Verbalizing the idea of war, the author uses comparisons and metaphors, antitheses, combining documentary with artistic means of representation, often resorting to irony. The prospect of further research in this direction may be to identify the peculiarities of the interaction of the concept of WAR with other conceptospheres in the poetry of modern Ukrainian authors in order to determine the general features of the reinterpretation of this phenomenon and its linguistic expression.*

Key words: *war, concept, conceptosphere, stylistics, language picture of the world, conceptual picture of the world.*

Надійшла до редакції: 08.11.23.

Прийнято до друку: 01.12.23